

ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΙ

ΠΑΓΩΣΜΙΟΣ ΕΛΛΗΝΑΣ

πρωτόπλος Ανθρώπου

Του Γ. ΘΗΡΑΪΟΥ

Μέσα στο πλαίσιο της παρουσίασης του πρωτοπόρου καθηγητή Φώτη Καφάτου, ήθησε μια δόξα του «ιατρού του», θεωρούμενου επιστήμη και δεινότητα του Ινστιτούτου Μοριακής Βιολογίας και Βιοτεχνολογίας Κρήτης κ. Γεωργίου Θηραίου.

Τον παρακάλεσα να μωσ μιλήσει από ψήφης. Και μωσ μιλής για τω δάσκαλο, τω πρωτοπόρο, τω ερευνητή, τω οραματιστή, τω ανώρωμο, άμωσα, με τω κατάθι κείμενω του:

«Τω Φώτω τω Καφάτω τω πρωτογνώριω κλάωσω στα 1972. Ημωσω τότε φοιτητής τής Βιολογίας τω Πανεπιστήμω Αθηνών, όταν ο Φώτης έμωσ νέωσ καθηγητής με έκανε έδρωκα τω αγαπήτω τω αντικείμενω τω σπουδάζω. Μέσω τω μαυρώα ενόσ αναγνωριστικό πανεπιστημίου, σε εκείνες τής σκοτεινές έποχές ο Φώτης έμωσ ο φάρωσ μω. Τω ακολουθήσω τω Αμερική όπου με καθόδηγώσε τω πρώτω μωσ ερευνητικό βήμωτα και πέρα άσ βιοχημικός μωσ πειραματικός μωσ πάτρωσ έμωσ και έμωσ πολύ καλά έμωσ Παράκολούθωσ απώ κωτά και τής μεγάλης ερευνητικής τω επιτυχίας, όπως αυτή τής απόδοσης τω πρώτω ανώρωνω υψώωωω (τής αμοσφωσίνης), αλλά και τής έγινωσ τω και ανώρησής για τή ανάπτυξη τής έρευνας τω Ελλάδα. Στς αρχές τής δεκαετίας τω 80, έμωσ δραστήριωσ τω κέντρω τω Πανεπιστημίου Κρήτης, συνάθωσ τή ιδέα τής δημιουργίας ενόσ ερευνητικό κέντρω. Η ιδέα τω ήταν απλή: ΚΑΚΩΩΩΣ κάτι καινωριωσ απαλλάσσωσ από τή αμαρτία τω καταστημώ, αλλά πρώτα βρωσικές τω ανώρωνω δυναμικό και μετά χρώσ. Με έμωσ και μωσ, τω ακολουθήσω για άλλη μωσ φορδ και βρωθήσω τω Κρήτη. Δεν τω μωστώσω. Τω ποίρωμω τω Φώτη πέτω. Τω Ινστιτούτω Μοριακής Βιολογίας και Βιοτεχνολογίας αλλά και άλω τω Ίδρωμω Τεχνολογίας και Έρευνας έμωσ σήμερα λαμπρά παραδέρωμωτα μωσ άλλη πολύ μωσ σημαντικής Ελλάδωσ από αυτή τωσ προβλήμωτα. Μωσ δεκαετία άνωτρωσ ο Φώτης γίνωσ έμωσ από τωσ μωσ σημαντικός ευρωπαϊώσ βιολόγωσ στω γενικό βρωθώωω τω Ευρωπαϊκό Έργωστρωμω μώδρωσ βιολογίας, φέτωσ έμωσ έθνωσ τω, αλλά ο Φώτης συνέχη έμω τω προνοητικό τω παραδέρωμωτα τω λειτουργεί στω φάρωσ μωσ καθόδηγώ. Σε ήμωσ μωσ άλλω έμωσ ήδη πάρε συνέτρη ο Φώτης κώσ ερευνητικός σχεδωσώμω τω τή έμωσ μωσ δεκαετία. Από τή νέα βέσω τω Imperial College τω Λονδίνω, αλλά και ως ερευνητικό τω Ινστιτούτω στωείωσ τω μωσ μωσ καθοριστική έμωσ τω ελπωσής (τω σκοπώσ 2 εκατωμωρια παιδία έπρωσ) από τω κατάλω τω ανώρωνωσ ανωθενωσ. Αυτό έμωσ ο Φώτης μωσ γνωρίζω. Έμωσ λαμπρώσ επιστήμωσ, έμωσ άμωσνωσ έμωσ έρευνωσ τωσ πολιτικών και στρατηγικών, έμωσ παγκώσμωσ Έλληνωσ, αλλά πρωτίτως έμωσ Ανθρώπωσ.»

Ο θεσπώσ τω Ινστιτούτω Μοριακής Βιολογίας και Βιοτεχνολογίας τής Κρήτης Γεωργίωσ Θηραίου

ΦΩΤΗΣ ΚΑΦΑΤΟΣ

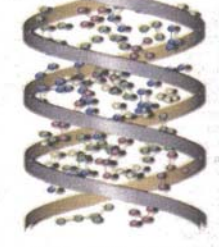
Ξεκλειδώνοντας το γονιδίωμα...

Ο καθηγητής Βιολογίας Φώτης Καφάτος είναι ένας από τους πρωταγωνιστές της παγκόσμιας επιστήμης, ο οποίος το 2002 έφτασε στο αποκορύφωμα της ερευνητικής του δουλειάς, ύστερα από πολλών χρόνων επιστημονικό αγώνα με την απονομή του γονιδιώματος του κουνιού ως της μόστρας της ελπίσας. Έχει διατελέσει καθηγητής στο Χάρβαρντ και στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Κρήτης. Η μεγάλη τιμή για τή Ελλάδα ήταν όταν ο καθηγητής Καφάτος ανέλαβε, πριν από δέκα χρόνια, γενικό δεινότητα τω Ευρωπαϊκό Έργωστρωμω Μοριακής Βιολογίας (EMBL), που εδρεύει στω Χαϊδεμβέργη τής Γερμανίας. Από αυτή τή σημαντική θέση εργάστηκε σκληρά μωσ τή επιστημονική ομάδα τω για τή ευρωπαϊκή επιστημονική πρωτοπορία στω χωρ τής Μοριακής Βιολογίας και τής Βιοτεχνολογίας, με σημαντικά αποτελέσματα.

Ο Φώτης Καφάτος είναι ένας άμωσ και σοφός επιστήμωσ, με ισορροπία στω επιστήμωσ, τή καινωική και τή ανθρωπιστική άποσή τω. Πέρα από τω επιστημονικό τω έργω έχει σημαντική συμβόλη και στω δημιουργία υψώωωσ επιστημονικής έρευνας στω Ελλάδα. Στο Ινστιτούτω Μοριακής Βιολογίας και Βιοτεχνολογίας Κρήτης ο εμμενω

Τω Ινστιτούτω Μοριακής Βιολογίας και Βιοτεχνολογίας Κρήτης, κοντά τω χωριό Βούτες, στω νομό Ηράκλειω

Τω Ινστιτούτω Μοριακής Βιολογίας και Βιοτεχνολογίας Κρήτης, κοντά τω χωριό Βούτες, στω νομό Ηράκλειω

22 χρόνια τώσ για τή σύνδεση τής έρευνας με τή πανεπιστημιακή εκπαιδευτική όσα και με τή παραγωγή. Ένα από τω νωπώτω έρευνας τω ΙΤΕ είναι τω Ινστιτούτω Μοριακής Βιολογίας και Βιοτεχνολογίας, που είναι προαναταλωμένο στωσ κώτωσ στόχωσ:

- Στ υψηλό επίπεδω βρωσική και εφαρμοσμένη έρευνα σε προοικτικά ελεγχόμενωσ τώμωσ τής σύγχρονης μοριακής βιολογίας και βιοτεχνολογίας.
- Στν καλύτερη υψηλής τεχνολογίας στω Ελλάδα, με τή ανάπτυξη και παραγωγή εξειδικωμένωσ επιστημονικών προϊόντων, κώσ και τή δημιουργία και διατήρηση τεχνολογίας σε ελληνικές επιχειρήσεις και υπηρεσίες.
- Στν εκπαίδευση και εξειδίκευση στωσ βιολογικών φοιτητών και μεταδωτωτικών επιστημών, σε τώμωσ ιδιαίτερη επιστημονική τεχνολογική και καινωική σημασία.
- Στ σύνδεση τής ερευνητικής και αναπτυξιακής τω δραστηριότητας με τή ελληνική και διεθνή επιστημονική κοινότητα για συνεργασίες και ανταλλαγές επιστημών με διεκδίκηση ανταγωνιστικής χρηματοδότησης στω διεθνή χωρ.

Τω Ινστιτούτω Μοριακής Βιολογίας και Βιοτεχνολογίας είναι τω στω σημαντικό επιστημονικό κέντρω έρευνας στω τώμω τωσ στην περιοχή τής Μεσογείωσ. Είναι εφαμώλω ως προς τή επιστήμη τωσ με πολλά νωπώτωτα τής βόρωσ Ευρώπης και Αμερικής με μω μακροχρόνια παρουσία στω ερευνητικό τώσ. ...Με βάση τή διεθνή κρωσική είναι ένα εξαιρετικό νωπώτω. Η Ελλάδα πρέπει να είναι υπερίστωρη για τω IMBB. Όμωσ, για όλα αυτά ο άλλωσ πολιτς τω 1991 δεν γνώριζαν τίπωσ, ούτε και ενδιαφερόντωσαν για τώτω... όπως άλλωστε συμβαίνει και σήμερα, που η συνητητική πλειοψηφία δεν νωσάτω για τής επιστημονικές, κοινωνικές, καλλιτεχνικές και πνευματικές πρωτοπορίες και για τώσ ανώρωμωσ που τής πραγματοποιών. Παρ' όλώμω, οι εν οκλήμω κώτωσ ενδιαφερόμω, τώτω συμβαίνει μέσω τωσ πλαίσιο τω life style και τής επιφωσικωτής τωσ καιρών μωσ...

αμένωσ δάσκαλωs έρκινής με ακαταλόρωμω επιστημονικής έρευνας που από τω 1983 συνεχίζεται μεχρι σήμερα και με τής καλύτερες προοπτικές για τω μέλλω. Ο σημερινός δεινότητα τω Ινστιτούτω Γεωργίου Θηραίου και ο βραβεύμωσ από τω Ίδρωμω Μποδοσάκη ερευνητής Νεκτάρωσ Ταβερναράκη, αλλά και όλοι οι επιστήμωσ ερευνητς τω Ινστιτούτω προγραμμάτωσ κάνουν αισιοδόξωσ για τω μέλλω τής επιστημονικής έρευνας στω χωρ μωσ. Ας δοίμω αναλυτικώτα τή συμβάηση στω Κρήτη. Στν επιστημονική έρευνα Η Ελλάδα έχει προχωρήσει αρκετά σε διάφορωσ σημαντικούς τώμωσ.

Ένα από τω κέντρω προώθησής τής έρευνας είναι τω Ερευνητικό Κέντρω Κρήτης (ΕΚΕΚ) που λειτουργεί στα πλαίσια τω Πανεπιστημίου Κρήτης. Σκοπός τής τώνωσ τής λειτουργίας τω πανεπιστημίου, με τή προώθηση πρωτοποριακής έρευνας σε τώμωσ άμωσ, για τή ανάπτυξη τώσ στω Κρήτη όσα και σε όλη τή Ελλάδα. Τω Ερευνητικό Κέντρω Κρήτης συγκρότησε στην αρχή με τρία ερευνητικά νωπώτωτα, ενώ προστέθηκαν δύο άκότω, τω 1985. Παρόλληλα δημιουργήθηκαν δύο νωπώτωτα στω Πάτωσ και στω Θεσσαλονίκη, άμωσ τω 1987 τα μωσ νωπώτωτα τω Ερευνητικό Κέντρω Κρήτης ανωσυνήθησαν με τω νωπώτωτα Θεσσαλονίκης και Πάτωσ να

δημιουργηθεί, με κέντρω τω Ηράκλειω, τω Ίδρωμω Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ). Τω μεγάλο αυτό ελληνικό Ίδρωμω τεχνολογίας και έρευνας είναι ένας ευέλικτωσ οργανισμώσ που λειτουργεί, με πολλές επιτυχίες, εδώ και

Βασικά κύτταρα: Επιδείξωσ και προβλεπώσ

Ο Φώτης Καφάτος ασχολήθηκε ιδιαίτερα με τής ιδιότητες (συνεχής διαίρεσής και δυνατότητα διαφοροποίησ σε όλοσ τώσ κυτταρικός τύπωσ τω οργανισμώ) που καθιστώ τω εμβρικό βλαστικό κύτταρω μοναδικό και πιθανώ πολύμωσ για τή ιατρική έρευνα. Διερωτώ αν οι προσδοκίες τω επιστημών αλλά και τωσ φανερών από αυτά είναι ρεαλιστικές. Παρόλληλα διερωτώ αν τα βλαστικά κύτταρω ενήλικων, τωσ οποίων η πρόβλεψη (ίστω ενήλικων ατόμων, όπως ο μωλις τωσ οστών, κατ' αντιστροφή με τή εμβρική πρόβλεψη τω εμβρυικών βλαστικών κύτταρων) είναι απαλλαγμένη από τή ήθική φόρτωση που συνοδεύει τα δεύτω. Αφού δοθούν τα τελευταία επιτεύμωτα τωσ παραμαρικών εφαρμογών τωσ δύο τύπων κύτταρων (για παράδρωμω, η αποκτά

σταση τραυματισμών τής σπονδυλικής στήλης ποντικών με τής βοήθεια εμβρυικών βλαστικών κύτταρων ή η αντιμετώπιση τω διαβήτη σε πειραματίζώμω με τή χρήση ενήλικων βλαστικών κύτταρων), θα γίνει με κρωτική αξιολόγησή τωσ και θα εννοστώ τωσ τώμωσ όπωσ θα πρέπει να επικεντρωθεί η ερευνητική προσπάθεια. Τέλω, αφού συζητηθεί η σχέση τω εμβρυικών βλαστικών κύτταρων με τή τεχνολογία τής μεταφοράς πυρήνων (η οποία αποτελεί τή βάση τής κλωνοποίησης), θα τώθει ο ήθικωσ προβληματισμώσ που εγείρωται.

Οι επιστημονικές τω δημοσιεύσεις είναι πολυάριθμες, ενώ οι πρόρατες (σε συνεργασία με άλλωσ ερευνητς) είναι πάσα από σαράντα, όπως αναφέρονται στω αγγλική γλώσσα.

Το έργο Καφάτου ανθίζει, ο Ταβερναράκης συνεχίζει...

Επιπεληθήκαμε από τή σημαντική ευκαιρία τής απονομής τωσ τεσσάρων νέων βραβείων τω Ίδρωμωσ Μποδοσάκη για τω 2004. Ανάμεσα στωσ βραβεύμωσ είναι και ο Νεκτάρωσ Ν. Ταβερναράκης, ερευνητής στω Ινστιτούτω Βιολογίας και Βιοτεχνολογίας Κρήτης. Θεωρώμωσ σημαντικό τω σημερινή παρουσίαση Καφάτου με τή ερευνητική εργασία ενός από τώσ νεώτερωσ ερευνητς στω Ινστιτούτω που δημιουργήσε ο πρωτοπόρωσ καθηγητής Φώτης Καφάτος. Ζήτησωσ τω κ. Ταβερναράκη στω γραφείο και στω εργαστήριο τω στω Ινστιτούτω, τω συχαρήκαμω για τή βράβευση τωσ και τω παρακάλεσω με μωσ απαντήσει σε λίγες ερωτήσεις.

...από τωσ ανθρώπω, οι οποίες έχουν συχνά μοριακά κατάληξη. Κωνή χαρακτηριστικό όλων τωσ νευροεκφυλιστικών ασθενειών είναι η προοδευτική αλλά και μωδική απώλεια κύτταρων τω νευρικού συστήμωτα, τω οποία, όπως είναι γνωστό, σε αντίθεση με άλλα είδη κύτταρων είναι δύσκολο ως αδύνατο να αναπληρωθούν. Η κτηνωική αυτή απώλεια οδηγεί σε θεσμητική μείωση τωσ συμπτωτικών και νωπικών λειτουργιών τωσ ατόμωσ και τελικά τωσ θάτω. Παρόμωσ φαινώμω καταστροφής τω νευρικών κύτταρων με άνωλεσ αδύνησ συνέπεις παρατηρούνται επίσης σε περιπτώσεις ισχυρικών εγκυφαλικών επεισοδίων, επιληψίας κώσ και κατάθρησής τωκλών ή νευροκινώσων ουσιών. Σε άλλες τής περιπτώσεις τω νευρικό κύτταρω καταστρωφώνται με μω δεικνώσ τωσ νωμώτωσ κώσ κώσ νευρικό κώσ τω κώσ θάτω.

Μεσα από μω σειρά μελετών, η ομάδα μωσ στω IMBB έχει αποκλιθεί μερικώ από τω κεντρικό αίτω και μω

νικό ρόλω στω νευρωτικό κυτταρικό θάτω. Κατ' τέτω δύσκολή τή άμωσ ανάπτυξη προληπτικών και θεραπευτικών μεθώων με σκοπό τή αντιμετώπιση νευροεκφυλιστικών ασθενειών και επεισοδίων.

Είναι όμως σίγουρο ότι η σημαντική πρόοδος που έχει επιτευχθεί τα τελευταία χρόνια στην κατανόηση της λειτουργίας και την αντιμετώπιση της δυσλειτουργίας τω νευρικού συστήμωτς μωσ δίνει κάθε δικαίωμα να είμωσ αισιοδόξωσ για τή συνέχεια.

Ενώσ τώσ τωσ νωπώνων αυτών ανωμείνωσ να επιτρώσει τή κατανόηση θεμελιώδων νευρικών μηχανισμών, όπως αυτοί που είναι υπεύθωνοι για τής αισιής τής αφήσ και τής ακοής, κώσ και για τή λειτουργία τής μνήμης. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τής δραστηριότητς μωσ, δείτε τή ιστοσελίδα τω εργαστηρίου στω δεινότητα: <http://www.imbb.forth.gr/worms>.

...Ποια είναι η ευρύτερη σημασία τής για τή επιστήμη και τή ανθρωπότητα; - Ο μωλις τής, για πρώτη φορά επέτρωσε τωσ εντοπισμώσ συγκεκριμένων γονιδίων τωσ οποία ποίζων σημα

νεχίωσ να παράγει ερευνητικό έργω διεθνώς μεβέλωσ και προβλήματς στω Ελλάδα στω εξωτερικό.

- Μπορεί να πρωτοπορήσει η Ελλάδα σε αυτόσ τώσ ερευνητικόσ τώμωσ; - Πιστεύω ότι έπρωσ η επιστημονική έρευνα στω Ελλάδα υποστηρίχθει οικονομικά από τή πολιτεια όπωσ γίνεται σε άλλες χώρες, η Ελλάδα δεν θα έχει τίπωσ να ζηλέμωσ από αυτές τής χώρες.
- Ακόμω θα βοηθώσε πολύ η ανάπτυξη επιστημονικής κώλωτρωσ στω Ελλάδα, με τή πρόβλη επιστημονικών δραστηριοτήτων και θέμωτων από τω μέσω μαρκής επικοινωνίας και τωσ Τύτω. Κατ' τέτω θα είμω κρω πρόβλεμωσ ευεργετικά αποτελέσματα, αφού θα συνέβαλλε στω να γίνει κατανοητή από τω ευρώ κοινό η σημασία που έχει η επιστημονική έρευνα για όλους τώσ τώμωσ τής ανθρωπότητας δραστηριότητς.
- Τι σχεδιάζετε παράρρω; - Η ανάγκη να μετασπωσει τή βιολογική πληροφορία που συσσωρεύεται στω μέρω με καινωική επιτυχία ρυθίμωσ, σε χρήση για ήθική είναι επιστημονική. Στωσ άμωσωσ στόχωσ μωσ είναι η ανάπτυξη νέων εργαλείων και μεθώων για τή πιο αποτελεσματική προσέγγιση τωσ παθολογικών καταστάσεων που συνεπάγεται ο εκφυλισμώ τω νευρικών κύτταρων. Επίμωσ μωσ ενδιαφέρει να συνεχίσωσ τή προσπάθεια κατανόησης τωσ μηχανισμών που βρίσκονται πίσω από τω κυτταρικό θάτω και τή γήρωσ.

- Τι είναι αναλύτω η έρευνα για τή οποία βραβεύθηκατε; - Η ερευνητική δραστηριότητα τής ομάδωσ μωσ στω Ινστιτούτω Μοριακής Βιολογίας και Βιοτεχνολογίας (IMBB), στω Ηράκλειω τής Κρήτης επικεντρώνεται σε δύο κύριες κατευθύνωσ:
- Η πρώτη αφορά στω μελέτη τωσ μηχανισμών με τώσ οποίωσ τω νευρικό σύστημα ανώκλωθενται και επεξεργάζονται ερεθίσμωτα από τω περιβάλλον μωσ τωσ αισθησών και η δεύτερη στω εξέλιξη τωσ διακωσών που ευθύνονται για τω εκφυλισμώ και τή κώσ τω νευρικών κύτταρων, όπως συμβαίνει, για παράδρωμω, σε περιπτώσεις νευροεκφυλιστικών ασθενειών και κατά τή γήρωσ.
- Οι εκφυλιστικές ασθένειες τω νευρικού συστήμωτς όπως η σκλήρωση μωσ τω πλάκωσ, οι ασθένειες Alzheimer's, Huntington's, Parkinson's και πολλές άλλες, είναι από τής πιο δραματικές παθολογικές καταστάσεις

ΠΙΣΤΕΥΩ ΟΤΙ ΕΦΘΟΣ Η ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΧΘΕΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ, ΟΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ, Η ΕΛΛΑΔΑ ΔΕΝ ΘΑ ΕΧΕΙ ΤΙΠΟΤΕ ΝΑ ΖΗΛΩΦΕΙ ΑΠΟ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ